

Recenzie

ŠTEFANČÍK, Radoslav: *Deutsch als Fremdsprache für Studierende der Politikwissenschaft*

Bratislava : EKONÓM, 2013, 224 s.

Učebnica Radoslava Štefančíka *Deutsch als Fremdsprache für Studierende der Politikwissenschaft* (2013) je určená pre študentov politológie s pokročilou znalosťou nemčiny a germanistiky, resp. nemeckého jazyka a literatúry, ale určite si nájde svoje uplatnenie aj u študentov moderných slovenských dejín, žurnalistiky alebo masmediálnej komunikácie, ktorí majú záujem nielen zlepšiť svoje jazykové znalosti, ale rovnako prehĺbiť poznanie z politického systému Slovenskej republiky s dôrazom na politické strany. Autor učebnice absolvoval v minulosti štúdium na Slovensku a v Spolkovej republike Nemecko, a po získaní tretieho stupňa štúdia v Českej republike získal v nemecky hovoriacom prostredí (Viedeň a Marburg) dve postdoktorandské vedecké štipendiá. Absolvovanie štúdia v zahraničí sa podpísalo na slušnej kvalite nemeckého jazyka a na štylizácii textov celej učebnice. Stavba viet je jasná a zrozumiteľná, ich význam sa nestráca v rozsiahlych súvetiach alebo nejasných formuláciách. Jednotlivé historické udalosti do seba logicky aj časovo zapadajú. Vysoko treba hodnotiť aj skutočnosť, že nejde o prebrané nemecké, príp. rakúske alebo švajčiarske texty, ale o vlastnú prácu autora, navyše v cudzom jazyku.

Obsah učebnice pozostáva zo 17 kapitol, každá z nich má rovnakú štruktúru. Hlavný alebo úvodný text podáva v jednotlivých kapitolách, nadväzujúc na seba, základné informácie o vzniku Slovenskej republiky, jej politickom systéme, oboznamuje o vzniku jednotlivých politických strán, predstavuje ich zakladateľov a informuje o celom historickom vývoji až po dnešok. Na uľahčenie porozumenia uvádza autor ku každému novému textu slovnú zásobu, v prípade nedostatočných vedomostí sa očakáva, že študent siahne po doplnkovej literatúre, či už v printovej alebo elektronickej forme. Na overenie porozumenia textu a na upevnenie novej slovnej zásoby a nových vedomostí je určených 12 typov cvičení.

Ako a či študent porozumel textu, sa zistí hneď v prvom cvičení s alternatívnymi odpoveďami, študent nič nevytvára, prípadne neformuluje v cudzom jazyku, len označí v tabuľke, či je daná výpoveď správna alebo nie. Podobnou možnosťou sú aj cvičenia, v ktorých sa priraduje definícia k vybranému heslu. Od takýchto „ľahších“ písomných cvičení sa prechádza k čoraz náročnejším písomným úlohám – prekladom, alebo ústnym úlohám, v ktorých študent ukáže, do akej miery zvládol text a informácie v ňom, aké jazykové prostriedky ovláda, ako plynule a hlavne gramaticky správne ich dokáže použiť, a ako

zainteresovane a politicky korektne sa dokáže k vybranej téme vyjadriť. Patria sem cvičenia na rozšírenie slovnej zásoby, v ktorých autor využíva techniku kompenzačného vyjadrovania. Ide o cvičenia na synonymá a antonymá nielen nemeckých slov, ale aj cudzích slov, používaných v slovenčine alebo nemčine, ktorých znalosť sa u študentov predpokladá. Ďalším veľmi dobrým „tréningovým“ cvičením sú vety, v ktorých je treba nájsť a opraviť nesprávne použité slová bez toho, aby študent znova prečítal text hlavnej kapitoly. Predpokladom úspešnosti je svedomitá domáca príprava. V každom cvičení je okrem toho dostatok voľného miesta na opravu chýb, takže publikácia môže zároveň poslúžiť aj ako pracovný zošit.

Postupne je študent konfrontovaný s čoraz ťažšími úlohami a jeho úspešnosť spočíva v tom, ako zvládol náročný text danej kapitoly. Náročnosť spočíva nielen v slovnej zásobe špecializovanej na politológiu, ale aj v obrovskom množstve nových informácií, mien a dát. Okrem toho sa medzi týmito úlohami nachádzajú aj také, ktoré predpokladajú aj ďalšie, už existujúce vedomosti z iných predmetov. Ďalej nasledujú cvičenia s tzv. otvorenými úlohami, v ktorých študent sám tvorí a formuluje svoju výpoveď a ukáže tak, ako ovláda stavbu nemeckej vety a gramatiku. Cvičenia, v ktorých je treba vysvetliť význam vybraných slov alebo pojmov, sú len odrazovým mostíkom k ďalšiemu typu úloh. V každej kapitole sa ponúka téma na diskusiu pre a proti. Ako pomôcka sú pre študentov uvedené spojenia, ktorými svoje výpovede, svoj postoj a svoju mienku k problému môžu začať. Navrhované témy sa netýkajú len politiky a politických strán, ale aj iných oblastí, s ktorými sa denne stretávame, ako napr. dane, trest smrti, vstup Turecka do Európskej únie, či zákaz fajčenia alebo iné, ktoré sú stále tak trochu tabuizované – napríklad prerušenie tehotenstva alebo homosexualita.

Na upevnenie náročnej slovnej zásoby slúži aj nasledovný typ cvičení, a to preklad. Aj keď bol v minulosti preferovaný a neskôr zatlačaný do úzadia v prospech komunikácie, považujeme ho za vhodný typ cvičenia a feedback toho, ako študenti zvládli novú slovnú zásobu a nové poznatky. Na základe vlastných skúseností môžeme povedať, že študenti pokladajú preklady z nemeckého do slovenského jazyka za ľahšie, zatiaľ čo opačný proces, teda preklad zo slovenského do nemeckého jazyka, im robí väčšie problémy. Aj z tohto dôvodu je dobré robiť preklady a pri kontrole analyzovať chyby, ktorých sa študenti dopustili, či už nesprávnym použitím pojmov alebo nedostatočnými vedomosťami z gramatiky. Do slovenčiny sa v učebnici z úvodného textu každej kapitoly prekladajú buď celé vety, alebo rozvité verbo-nominálne spojenia, pričom sloveso nie je len v neurčitku, ale aj v pasíve, príp. v infinitívnej väzbe s zu. Prekladové cvičenia zo slovenského do nemeckého jazyka predstavujú vždy súvislý text, ktorý vychádza z hlavného článku danej lekcie, len je samozrejme kratší.

Učebnica obsahuje v každej kapitole aj vedomostný kvíz, a to formou multiple-choice – z ponúknutých troch možností je jedna správna. Na prvý pohľad jednoduché, riešiteľné, za predpokladu, že študent disponuje veľmi dobrými vedomosťami z dejín a politiky Slovenska. Iné podobne náročné cvičenie je urobené formou krátkych textov, ku ktorým treba priradiť rok, kedy k danej udalosti došlo. Posledným typom cvičenia, ktorým si možno rozšíriť a upevniť slovnú zásobu a vedomosti, sú krížovky s tajničkou. Väčšina z nich má ako pomôcku uvedené aj to, čoho sa tajnička, teda správne riešenie, týka.

Z menších nedostatkov, ktoré by sa mohli odstrániť v prípade reedície textu, by bolo potrebné zdôrazniť nesprávne delenie slov na konci riadkov, napr. v tabuľkách, zjednotené písanie malých alebo veľkých písmen na začiatku riadku v prekladoch do slovenčiny, písanie veľkých písmen uprostred názvov, preklepy z nepozornosti, iné menšie gramatické chyby.

Učebnica Radoslava Štefančíka vyplňa medzeru na knižnom trhu – publikácie tohto druhu sú nedostatkovým tovarom (známe sú niektoré učebnice českých autorov) a obohatí študenta, a to nielen na univerzite, kde autor v súčasnosti prednáša. Z oblasti politickej terminológie rozšíri a upevní jeho slovnú zásobu a tým zvýši jazykovú kompetentnosť. Odporúča sa preto nielen pre študentov, ktorí študujú priamo politológiu, u ktorých sa navyše predpokladá, že niektoré vedomosti patria k ich štandardnému vedomostnému vybaveniu, ale učebnica pomôže aj študentom cudzích jazykov pochopiť súvislosti vzniku a vývoja politického systému Slovenskej republiky so zameraním na vývoj moderných politických strán.

Jana Pospíšilová
Ekonomická univerzita, Bratislava